

KRITISKT TÄNKANDE I VÄRDEFRÅGOR

2: Klargörande & argumentstruktur

DAN HÄLSAR

Fig. 0: *Dan Egonsson*

TENTAMENSRESULTAT FINNS NU PÅ:
<http://www.fil.lu.se/kurs/FPRA11/HT2013>

Mer om definitioner

DEL 0

PROBLEM MED DEFINITIONER

- (i) *För vid*: definitionen fångar in för mycket.
”fotboll är en aktivitet där man använder boll” (Jmf. Pingis, Rugby)
- (ii) *För snäv*: definitionen fångar in för lite.
”En salong är ett rum där man dricker te”
- (iii) *För vid och för snäv*: definitionen fångar inte allt den skall fånga samtidigt som den fångar in saker den inte skall.
”En fågel är ett fjäderklätt djur”
- (iv) *Cirkulär*: definitionen upprepar det den skall fånga eller förlitar sig på att man sedan tidigare förstår meningen hos det som definieras.
”Ett djur är en människa *om* det har människor till föräldrar”
- (v) *Dunkel*: beståndsdelarna i definitionen är så oklara att den inte gör jobbet.

ATT BEDÖMA DEFINITIONER

Vid bedömandet av en *ordboksdefinition* utgår man från hur väl den överensstämmer med faktiskt/befintligt språkbruk.

Vid bedömandet av en *stipulativ* definition måste man ta dess *syfte* i beaktande. Stipulativa definitioner är bra/godtagbara omm de tjänar sitt syfte.

En stipulativ definition är inte automatiskt dålig för att den inte överensstämmer med faktiskt/befintligt språkbruk. Stipulativa definitioner kan dock vara otillfredsställande även om de tjänar sitt syfte om de är missvisande och lätt kan misstas för rapportering.

ATT BEDÖMA DEFINITIONER

Väsensbestämmande definitioner är så gott som alltid kontroversiella eftersom de i praktiken är filosofiskt kontroversiella. Till exempel:

“an act is morally acceptable if and only if it comes from good or virtuous motivation involving benevolence or caring [...] or at least doesn't come from bad or inferior motivation involving malice or indifference to humanity”

(Michael Slote, *Morals from Motives*, 2001, s. 38)

Slote uttrycker här en kontroversiell moralfilosofisk tes. En möjlig slutsats av detta är att om väsensbestämmande definitioner skall ses som ”definitioner” över huvud taget, så är det i så fall fråga om en speciellt sorts definitioner som behöver stöd i filosofisk argumentation.

Klargörande

DEL 1

“It seems very pretty,” she said when she had finished it, “but it’s *rather* hard to understand!” (You see she didn’t like to confess, even to herself, that she couldn’t make it out at all.)

(Lewis Carroll, *Through the Looking-Glass*, 1872)

VÄLVILLIGHETSPRINCIPEN

När man skall förstå andras resonemang måste man tolka dessa (andra människor är ju ofta ganska oklara). Följande princip *bör* då vägleda oss:

Välvillighetsprincipen: en talares utsagor bör ses som rationella, och den tolkning bör väljas som gör meningsmotståndarens position mest rimlig/starkast.

Detta är dels (i) uttryck för en moralisk skyldighet att respektera sin meningsmotståndare, men också (ii) ett sätt att göra den egna argumentationen starkare genom att se till att den inte vilar på illvilliga tolkningar som lätt kan tillbakavisas.

VAGHET

Vaghet: en mening är vag om den *saknar exakt innebörd*, dvs. har (absoluta) gränsfall.

Ex. Om man hugger huvudet av en tvåhövdad man, har man så halshuggit honom? Vad är maxhöjden för en kort man? Är Frits flintskallig?

Att fundera på: Är all vaghet lingvistisk/språklig?

VAGHET

A proposition is vague when there are possible states of things concerning which it is *intrinsically uncertain* whether, had they been contemplated by the speaker, he would have regarded them as excluded or allowed by the proposition. By intrinsically uncertain we mean not uncertain in consequence of any ignorance of the interpreter, but because the speaker's habits of language were indeterminate.

(Charles Sanders Peirce, 'vague' in the *Dictionary of Philosophy and Psychology* 1902: 748)

Fig. 7: Charles Sanders Peirce,
1839-1914 Pragmatismens fader och
myntare av begreppet 'abduktion'.

SORITESPARADOXEN¹

I say: tell me, do you think that a single grain of wheat is a heap? Thereupon you say: No. what do you say about 2 grains? For it is my purpose to ask you questions in succession, and if you do not admit that 2 grains are a heap then I shall ask you about 3 grains. Then I shall proceed to interrogate you further with respect to 4 grains, then 5 and 6 and 7 and 8, and you will assuredly say that none of these make a heap.

(Galen (129 – ca. 200 e. Kr.), *On Medical Experience* xvii.i, tr. Miles Burnyeat)

Paradoxen resulterar från det faktum att vi går från vad som verkar vara sanna premisser via vad som verkar vara okontroversiellt resonerande till vad som verkar vara en falsk slutsats.

¹ Från Gr. *Soros* (hög). *Sorites* (samlare; 'hoarder'). Paradoxen tillskrivs ursprungligen Eubulides från Miletus (400-talet f. Kr.).

VAGHET & LOGIKENS BEGRÄNSNINGAR

Det finns många lösningsförslag och en stor diskussion rörande denna paradox, men också en mer radikal form av kritik av logiken:

Every species is vague, every term goes cloudy at its edges, and so in my way of thinking, relentless logic is only another name for stupidity—for a sort of intellectual pigheadedness. If you push a philosophical or metaphysical enquiry through a series of valid syllogisms—never committing any generally recognized fallacy—you nevertheless leave behind you at each step a certain rubbing and marginal loss of objective truth and you get deflections that are difficult to trace, at each phase in the process. Every species waggles about in its definition, every tool is a little loose in its handle, every scale has its individual.

(H. G. Wells, *First and Last Things*, 1908.)

MÅNGTYDIGHET

Mångtydighet: En mening är mångtydig om den har två eller flera *olika men i sin tur (någorlunda) precisa* innebörder.

- (a) *Referentiell*: när ett ord eller en fras kan referera till flera olika egenskaper eller ting. Personliga pronomen är en vanlig skurk här.
- (b) *Grammatisk*: När den grammatiska strukturen gör meningen oklar.
- (c) *Använda/omnämna*: Skillnaden mellan att tala om ett uttryck och att använda själva uttrycket. (se nedan).

VAGHET & MÅNGTYDIGHET

Ord är *vaga* indirekt: genom att ha oprecis innebörd. *Mångtydiga* ord är däremot direkt mångtydiga genom att ha *olika* innebörd.

Denna kontrast dunklas av att många ord är både mångtydiga och vaga, till exempel 'barn'. Detta kompliceras ytterligare genom att ord ofta är generella i sin betydelse.

Mångtydighet, till skillnad från vaghet, kan undvikas av den som talar genom att denne deklarerar vilken betydelse som avses.

2º SECUNDARIA GRUPO B

ALUMNO: Fernando Díaz González

FECHA: 15 - Agosto - 1992

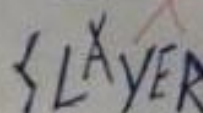
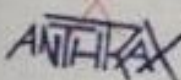
EXMEN DE QUIMICA

1.- ¿CUÁNTAS FAMILIAS EXISTEN EN LA TABLA PERIÓDICA?

RESPUESTA: 18 ✓ 5

name 4 heavy metals and their symbols.

2.- MENCIONA 4 METALES PESADOS Y SU SÍMBOLO (2 puntos por cada metal)

1. <u>Metallica</u> 	2. <u>Megadeth</u>
3. <u>Slayer</u> 	4. <u>Anthrax</u>

3.- ¿CUÁNTOS CIENTÍFICOS INTERVINIERON PARA LA CREACIÓN DE LA TABLA PERIÓDICA ACTUAL?

RESPUESTA: 3 ✓

4.- MENCIONE 3 NO METALES.

1. Fósforo
2. Azufre ✓
3. Cloro

Fig. 9: Tungmetaller

EXEMPEL PÅ OKLARHETER

Vaghet:

“Bilen är av en gammal årsmodell” Vs. ”Bilen är av 98-års modell”

Referntiell mångtydighet:

”Det doftar från mors bak i hela huset.” ”Herr Custer träffade en indian. Han blev mycket upprörd.”

Grammatisk mångtydighet:

”Marcus Birro talade mot aborter på kyrktrappan.”

STOP CLUBBING, BABY SEALS

Once again, punctuation makes all the difference ...

Fig. 10: *Sälar*

ANVÄNDA & OMNÄMNA

När man diskuterar språkliga uttryck måste man på något sätt referera till dem. Vi kan normalt inte göra detta genom att *använda* oss av dem, eftersom vi när vi använder ett uttryck inte talar om uttrycket självt utan dess *referens* (det ting uttrycket refererar till i världen). Om vi säger:

Lund är en stad

säger vi något om referensen till det första ordet i satsen (att det är en stad).

Lund har fyra bokstäver

är därför falsk, eftersom den stad där vi nu befinner oss inte har fyra bokstäver (*namnet* på staden har det däremot). Vi kan tala om ett uttryck genom att sätta det inom ‘enkla’ citationstecken:

- (i) The fifth word of “The Raven” rhymes with the eleventh.
- (ii) ‘Dreary’ rhymes with ‘weary’.
- (iii) Dreary rhymes with weary.

ANVÄNDA & OMNÄMNA, Å ANDRA SIDAN

When I was initiated into the mysteries of logic and semantics, quotation was usually introduced as a somewhat shady device, and the introduction was accompanied by a stern sermon on the sin of confusing the use and mention of expressions. [...]

Quine says that quotation "... has a certain anomalous feature"

(Davidson, Donald "Quotation", 1979)

Davidsons poäng är att denna mening både omnämner orden inom citationstecken (genom att tillskriva dem till Quine) och använder dem (för att göra meningen grammatiskt korrekt).

VAD HÄNDER HÄR?

P1: Alla metaller är grundämnen

P2: Mässing är en metall

C: Mässing är ett grundämne

Meningsskifte: en förändring som förutsätter *mångtydighet* enligt ovan. Båda premisserna i argumentet ovan är sanna, men slutsatsen är falsk. Felet uppstår när ordet 'metall' används i sin fack-kemiska betydelse (som endast tillåter att grundämnen kallas metaller) i P1 medan den mer vardagliga användningen (som använder ordet 'metall' även för det som på fackspråk kallas legeringar) förutsätts i P2.

TRE TYPER AV PÅSTÅENDEN

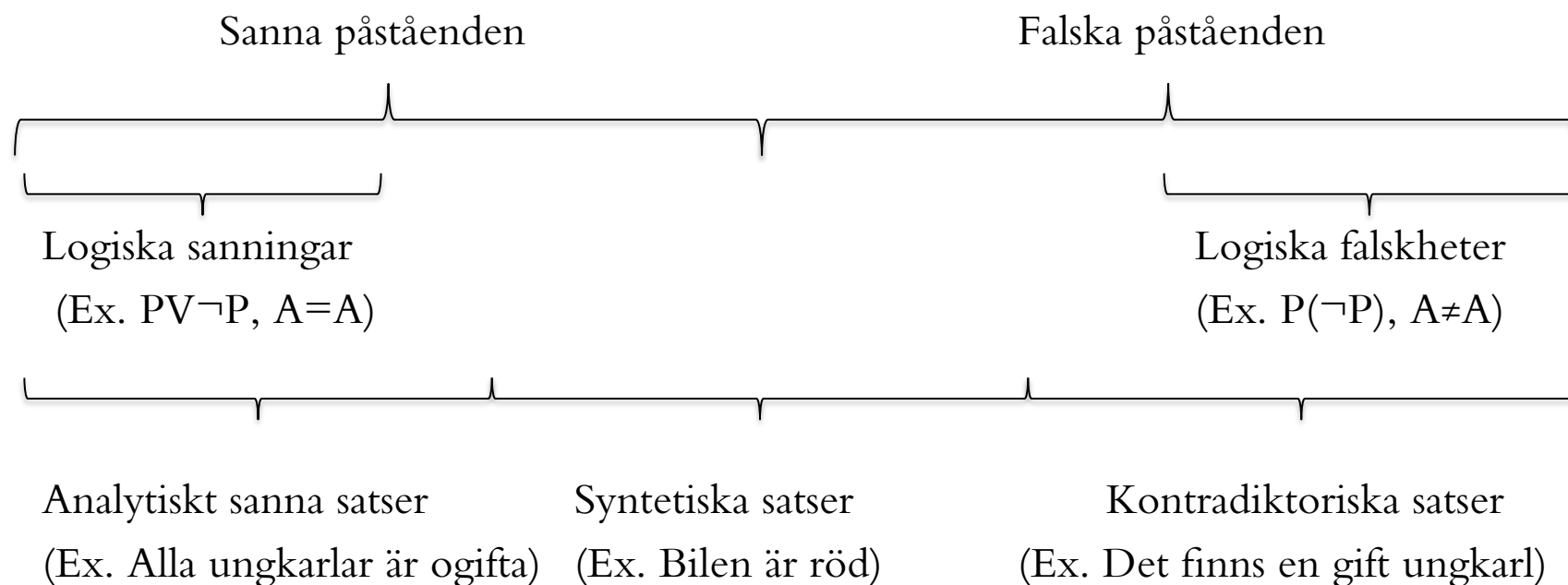
1. *Analytiska*: Sanna per definition. Det räcker med att veta vad påståendet betyder för att veta att det är sant. Ex. ”oftalmologer är doktorer”, ”alla ungarlar är ogifta”, ”alla änkor har varit gifta”.

NOTERA: Inte det samma som självklart sant. Det centrala här är att det inte är fakta om hur världen råkar vara som gör påståendet sant.

2. *Kontradiktoriska*: Falska per definition. Det räcker med att veta vad påståendet betyder för att veta att det är falskt. Ex. ”En del ungarlar är gifta”

3. *Syntetiska*: Varken *analytiska* eller *kontradiktoriska*. Vi kan veta vad påståendet betyder utan att veta om det är sant eller falskt. Ex. ”Frits har läst teologi”.

TYPEN AV PÅSTÅENDEN

TVÅ SLAGS INNEBÖRDER

(1) *Beskrivande*: neutral faktaframställning. Ex. “Frits är 1.80 lång”, eller “Bobby Sands var från Nordirland”

(2) *Värderande*: Positivt eller negativt laddat. Ex. “Frits är en ståtlig karl”, eller “Bobby Sands var terrorist”.

NOTERA: Förutom rena värderande ord (‘gott’, ‘rätt’) finns det ord som är både värderande och beskrivande samtidigt (‘terrorist’/’frihetskämpe’); dessa kallas ofta “tjocka” värdebegrepp.

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKLIGA VILLKOR

(1) *Nödvändiga*: A är ett nödvändigt villkor för $B =_{df}$ Om B är fallet så måste A också vara fallet.

(2) *Tillräckliga*: A är ett tillräckligt villkor för $B =_{df}$ Om A är fallet så måste B också vara fallet.

Att ge en definition av något är ofta att ge en uppsättning nödvändiga och tillräckliga villkor (ett bikonditionalt logiskt konnektiv). Om en definition är för vid så påstår den att något är ett tillräckligt villkor som egentligen inte är det. Och om en definition är för snäv så påstår den att något är ett nödvändigt villkor som egentligen inte är det.

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKLIGA VILLKOR

Nödvändiga och tillräckliga villkor är definierbara i termer av varandra:

A är ett tillräckligt villkor för $B =_{df}$ avsaknaden av A är ett nödvändigt villkor för avsaknaden av B .

B är ett nödvändigt villkor för $A =_{df}$ avsaknaden av B är ett tillräckligt villkor för avsaknaden av A .

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKLIGA VILLKOR

(1) *Nödvändiga: Att vara mestadels H_2O är ett nödvändigt villkor för att vara vatten $=_{df}$ Om något är vatten så måste det också vara mestadels H_2O .*

(2) *Tillräckliga: att vara född i Tidaholm är ett tillräckligt villkor för att vara västgöte $=_{df}$ Om man är född i Tidaholm är fallet så måste det också vara fallet att man är västgöte.*

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKLIGA VILLKOR

Exempel:

För att komma in i föreläsningssalen (på normalt sätt) måste vi öppna dörren. Att öppna dörren är ett *nödvändigt villkor* för att komma in i föreläsningssalen (på normalt sätt).

(förekomsten av) vatten är ett *nödvändigt villkor* för mänskligt liv = avsaknaden av vatten är ett *tillräckligt villkor* för avsaknaden av mänskligt liv.

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKLIGA VILLKOR

Var för sig ger nödvändiga respektive tillräckliga villkor ofta intressant information, men de lämnar också somligt oklart. Därför vill man ofta, när man klargör relationer mellan saker eller presenterar definitioner, ange *både* nödvändiga och tillräckliga villkor.

P	Q	$P \leftrightarrow Q$
T	T	<i>T</i>
T	F	<i>F</i>
F	T	<i>F</i>
F	F	<i>T</i>

Tabell 2:
*Sanningvärdestabell
för omm ($\leftrightarrow$).*

Detta förkortas ofta *omm* (eng. *iff*),
Symboler: $\leftrightarrow$ $\Leftrightarrow$ $\equiv$

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKLIGA VILLKOR

Exempel:

Cockney är man omm man är född inom hörbart avstånd från *the Bow Bells*.

Att vara född inom hörbart avstånd från *the Bow Bells* är alltså (ett) både nödvändigt och tillräckligt (villkor) för att vara *Cockney*.

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKLIGA VILLKOR

Vad utgör nödvändiga respektive tillräckliga villkor för att få CSN?

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKKLIGA VILLKOR

Att säga att x är ett nödvändigt villkor för y är att säga att *det är omöjligt att y föreligger utan att x föreligger*. Med andra ord: avsaknaden av x garanterar avsaknaden av y .

För att visa att x inte är ett nödvändigt villkor för y behöver vi bara hitta en situation där y föreligger utan x .

Exempel:

Att vara rik är inte ett nödvändigt villkor för att vara lycklig; man kan vara lycklig trots att man är fattig.

NÖDVÄNDIGA OCH TILLRÄCKLIGA VILLKOR

Att säga att x är ett tillräckligt villkor för y är att säga att *förekomsten av x garanterar att y föreligger*. Med andra ord: det är omöjligt att ha x utan y .

För att visa att x inte är ett tillräckligt villkor för y behöver vi bara hitta en situation där x föreligger utan y .

Vissa sakförhållanden kan ha fler än ett tillräckligt villkor. Att vara blå är tillräckligt för att vara färgad, men att vara grön, röd, eller orange, etc. är också tillräckligt.

ETT EXEMPEL

Qualified Agent Account of right action:

”An action is right iff it is what a virtuous agent would characteristically (i.e. acting in character) do in the circumstances.”

(Hursthouse, Rosalind, ”Normative Virtue Ethics”: 22.)

EN MÖJLIG CIRKULARITET

If a qualified agent account of right action is to constitute a noncircular account of right action the *explanans* (what a virtuous agent would characteristically, i.e. acting in character, do in the circumstances) cannot contain any reference to the *explanandum* (right action). To put it another way: we cannot explain what constitutes a right action by reference to the virtuous person if our understanding of a virtuous person, at some point along the way, requires an understanding of right action.

(Frits Gåvertsson “Virtue and Rightness: Qualified Agent Accounts of Right Action”: 20.)

EN TILL

“[i]t is widely agreed that judgments of wrongs cannot be analysed in terms of guilt and disapproval, for instance, if these sentiments already involve the thought that someone has done wrong. This would render the account circular; and, though a few philosophers deny that such circularity is vicious, most balk at this conclusion”

(D’Arms, Justin, and Jacobson, Daniel, “The Significance of Recalcitrant Emotions (or, anti-quasijudgmentalism)”: 127.)

Argumentstruktur

DEL 2

“No, no!” said the Queen. “Sentence first – verdict afterwards.”
(Lewis Carroll, *Alice's Adventures in Wonderland*, 1865)

ATT REKONSTRUERA ARGUMENT

(1) *Enpremissargument* består av en premiss och en slutsats.

Ex.

(P1): “Den vita kaninen är inte stressad”

(C): “Alla kaniner är inte stressade”

ATT REKONSTRUERA ARGUMENT

(2) *Flerpremissargument* består av två eller flera premisser som används för att etablera slutsatsen. Dessa argument kan ha olika struktur:

- (a) *T-struktur*: i dessa argument ger premisserna sammantaget stöd åt slutsatsen (givet att argumentet är logiskt starkt), men tagna var för sig ger de inget eller bara litet stöd.
- (b) *V-struktur*: premisserna ger oberoende av varandra stöd åt slutsatsen men starkare stöd tillsammans.

EXEMPEL PÅ T-STRUKTUR

(P1): Den galne hattmakaren
dricker alltid te vid tedags.

(P2): Det är tedags nu.

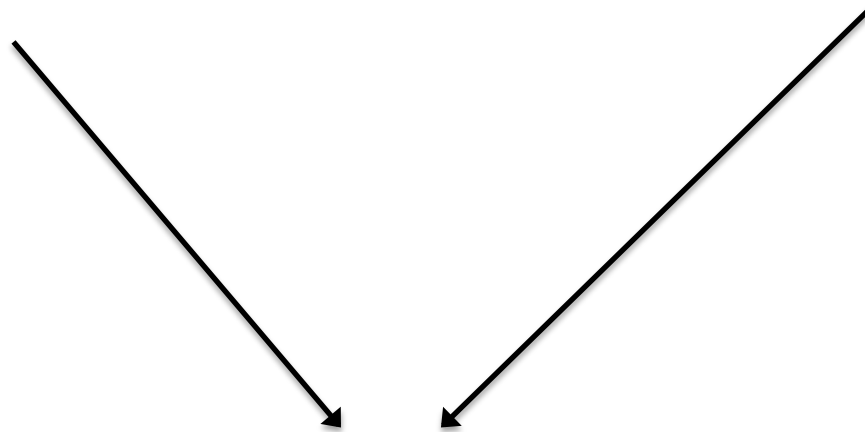
(C): Den galne hattmakaren dricker te nu.

Var för sig ger ingen av premisserna stöd för slutsatsen men tillsammans ger de ett giltigt (och i $W_{\text{underlandet}}$ vid t^{tedags} ett sunt) argument. För att argumentera mot en T-struktur räcker det alltså att ha ett bra argument mot någon av premisserna.

EXEMPEL PÅ V-STRUKTUR

(P1): Snickaren är sugen.

(P2): Valrossen är vrålhungrig.

(C): Ostronen bör oroa sig.

Båda premisserna ger ett visst stöd för slutsatsen, tillsammans en ännu starkare argumentation. För att argumentera mot en mot en V-struktur behövs argument mot flera av premisserna.

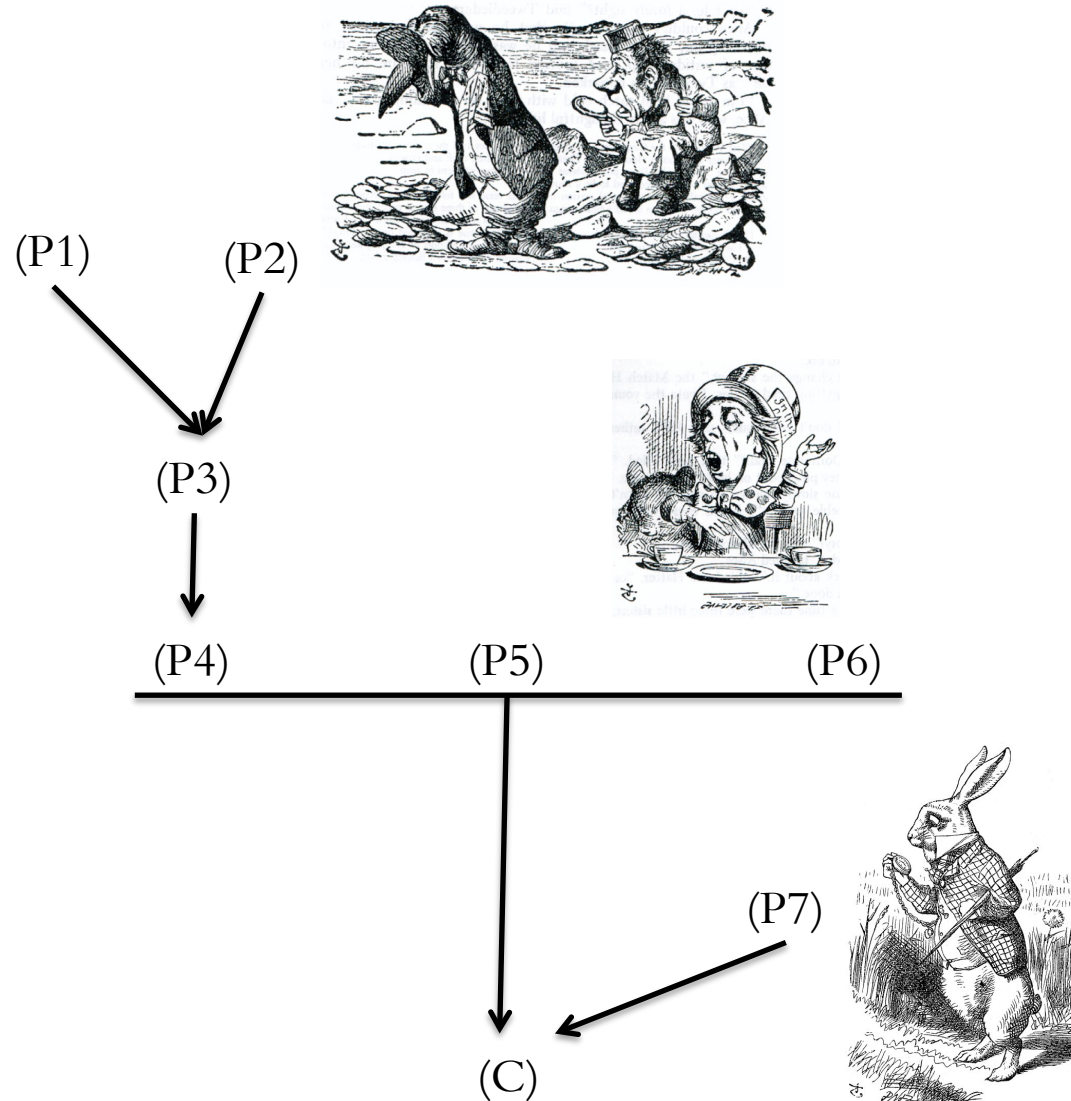
KOMPLEXA STRUKTURER

Dessa grundläggande strukturer (enpremissargument, T-strukturer, V-strukturer) kan sedan *kombineras* till att bilda mer komplexa argumentstrukturer där slutsatsen i en argumentativ kedja tjänar som en premiss i den vidare strukturen.

Ofta är det bra att dela upp komplexa argument i ett huvudargument och ett eller flera hjälpargument.

(Se Hughes, s. 103ff.)

KOMPLEXA STRUKTURER

WOMEN IN PHILOSOPHY

[http://
beingawomaninphilosophy.wordpress.com/](http://beingawomaninphilosophy.wordpress.com/)

KRITISKT TÄNKANDE I VÄRDEFRÅGOR

3: Utvärdera argument I

Två ansatser

DEL 1

The Fish-footman began by producing from under his arm a great letter, nearly as large as himself, and this he handed over to the other, saying, in a solemn tone, “For the Duchess. An invitation from the Queen to play croquet.” The Frog-footman repeated, in the same solemn tone, only changing the order of the words a little, “From the Queen. An invitation for the Duchess to play croquet.”

(Lewis Carroll, *Alice's Adventures in Wonderland*, 1865)

TVÅ HUVUDSTRATEGIER

(1) *Felslutsansatsen* (eng. *Fallacies approach*): Utgår från en lista på möjliga felslut och letar efter dem, begås något eller några sådana felslut i argumentationen så är det ett dåligt argument.

(2) *Kriterieansatsen* (eng. *Criterial approach*): utgår från en lista på kriterier som bra argument skall uppfylla, är de uppfyllda har vi att göra med ett bra argument.

Dessa typer av listor är inte orelaterade och allt som oftast kommer man att behöva begagna sig av båda strategierna, men man kan välja att i huvudsak fokusera på antingen (1) eller (2). (Hughes fokuserar i huvudsak på (2).) I hemuppgiften/på tentamen vill jag att ni tar både (1) och (2) i beaktande.

FELSLUTSANSATSEN

**WRONG
WAY**

<https://bookofbadarguments.com/>

TRE KRITERIER

Ett bra argument skall uppfylla tre kriterier:

- (1) *Acceptabla premisser*: det är rimligt att acceptera premisserna.
- (2) *Relevanta premisser*: Premisserna har med slutsatsen att göra.
- (3) *Adekvata premisser*: Premisserna räcker för att etablera slutsatsen.

NOTERA: (3) Handlar om premismängden som helhet, (1) & (2) om premisserna individuellt. (2) & (3) är relaterade: relevans är ett *nödvändigt villkor* för adekvans.

UTVÄRDERA ARGUMENT

(1) Identifiera huvudslutsatsen.	(5) Avgör om premisserna är relevanta.
(2) Identifiera premisserna.	
(3) Identifiera argumentets struktur.	(6) Avgör om premisserna är adekvata.
(4) Avgör om premisserna är godtagbara.	(7) Försök hitta motargument.

NOTERA: Stegen ovan måste inte göras i ordning. Ibland måste ordningen (1), (2), (3) kastas om, t. ex. om vi har att göra med implicita premisser.

NOTERA: (7) har i sig inte med själva argumentet att göra men utgör ändå en central del av utvärderandet.